

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง “ปัญหา อุปสรรคของการไถ่เกี้ยข้อพิพาทในชั้นศาล” เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อศึกษาประเภท กระบวนการไถ่เกี้ยในชั้นศาล ประเภทของคดีที่สามารถไถ่เกี้ยได้ รวมถึงศึกษาความรู้ความเข้าใจของผู้ที่ทำหน้าที่ไถ่เกี้ยข้อพิพาท และปัญหา อุปสรรคในการดำเนินการไถ่เกี้ยข้อพิพาทในชั้นศาล ตลอดจนแสวงหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา อุปสรรค ให้มีการไถ่เกี้ยข้อพิพาทในชั้นศาลมากขึ้น

การศึกษานี้ ผู้ศึกษาได้ศึกษาและค้นคว้าจากเอกสารวิชาการ และจากการเก็บข้อมูลภาคสนามกับผู้ประนีประนอมที่ทำหน้าที่โดยตรงในการไถ่เกี้ยข้อพิพาท ซึ่งเก็บข้อมูล 3 ศาล คือ ศาลอาญา จำนวน 90 คน ศาลอาญากฎหมายได้ จำนวน 31 ราย และศาลอาญาธนบุรี จำนวน 56 ราย โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล แล้วนำมาประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษสรุปได้ดังนี้

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มประชากร

ประชากรที่ศึกษา มีจำนวนทั้งหมด 177 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 68.9 เพศหญิง จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 31.1 มีอายุอยู่ในช่วง 58-68 ปี จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 40.1 อายุเฉลี่ย 54.05 อายุสูงสุด 77 ปี และต่ำสุด 32 ปี ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส จำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 84.7 การศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับปริญญาโท มีจำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 44.1 รองลงมา จบการศึกษาระดับปริญญาตรี มีจำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 40.1 สถานที่ทำงานส่วนใหญ่เป็นผู้ประนีประนอมประจำศาลอาญา จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 50.8 รองลงมาเป็นผู้ประนีประนอมประจำศาลอาญาธนบุรี จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 31.6 และผู้ประนีประนอมประจำศาลอาญากฎหมายได้ จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 17.5 ส่วนประสบการณ์การทำงานส่วนใหญ่ การทำงานอยู่ในช่วง 1-5 ปี มีจำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 72.9 รองลงมา อยู่ในช่วงน้อยกว่า 1 ปี มีจำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 15.3 และ อยู่ในช่วง 10 ปีขึ้นไปมีน้อยที่สุด มีจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.7

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับประสบการณ์ การฝึกอบรม และทัศนคติของผู้ประนีประนอมต่อการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

ประสบการณ์ในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ผู้ประนีประนอมที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เคยมีประสบการณ์ในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท คิดเป็นร้อยละ 96.0 และไม่เคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท คิดเป็นร้อยละ 4.0 ส่วนการทำหน้าที่ประนีประนอมที่ศาลอื่น ผู้ประนีประนอมที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เคยเป็นผู้ประนีประนอมที่ศาลอื่นมาก่อน คิดเป็นร้อยละ 71.8 และไม่เคยเป็นผู้ประนีประนอมที่ศาลอื่นมาก่อน คิดเป็นร้อยละ 28.2 รวมถึงประสบการณ์ในการเข้ารับการอบรมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ผู้ประนีประนอมที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เคยเข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท คิดเป็นร้อยละ 95.5 และไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท คิดเป็นร้อยละ 4.5

ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ของผู้ประนีประนอมในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีอาญา

ผู้ประนีประนอมที่ตอบแบบสอบถามมีความรู้เกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยหรือประนอมข้อพิพาทคดีอาญา อยู่ในระดับมาก

ปัญหา อุปสรรค ในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

จากการศึกษาทำให้ทราบว่า การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท คือ การระงับข้อพิพาทโดยบุคคลที่สามที่เรียกว่า “ ผู้ไกล่เกลี่ย ” ในการทำหน้าที่ช่วยเหลือเสนอแนะแนวทางออกให้กับคู่พิพาทเพื่อตกลงประนีประนอม ยอมความกันนั่นเอง บทบาทของผู้ไกล่เกลี่ยหรือคนกลางนั้น ไม่ได้เป็นผู้ชี้ขาดตัดสินให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นฝ่ายแพ้หรือฝ่ายชนะ แต่ผู้ไกล่เกลี่ยหรือคนกลางเป็นเพียงผู้ช่วยเหลือให้คู่พิพาทตกลงระงับข้อพิพาทด้วยตัวของคู่พิพาทเอง การไกล่เกลี่ยมีจุดมุ่งหมายสุดท้าย คือ คู่ความตกลงกันได้ และทำสัญญาประนีประนอมยอมความกัน ดังนั้นหน้าที่หลักของผู้ที่ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยคือเป็นสื่อให้คู่ความได้ติดต่อเจรจากัน ช่วยให้คู่ความได้เข้าใจถึงสิ่งที่ตนต้องการและสิทธิที่ตนพึงได้รับ รวมทั้งช่วยชี้แนะทางแก้ไขปัญหากับทางเลือกที่จะนำไปสู่ข้อตกลง ซึ่งแนวคิดหลักของการไกล่เกลี่ย คือ ทุกฝ่ายต้องสมัครใจเข้าสู่ระบบการไกล่เกลี่ย กล่าวคือ การนำคดีเข้าสู่ระบบไกล่เกลี่ยนั้นคู่ความทุกฝ่ายต้องสมัครใจที่จะให้ผู้ประนีประนอมเป็นผู้ไกล่เกลี่ย และผู้ประนีประนอมก็ต้องสมัครใจเข้าทำหน้าที่เป็นผู้ไกล่เกลี่ยด้วย และในระหว่างทำการไกล่เกลี่ยหากคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่สมัครใจที่จะทำการไกล่เกลี่ยต่อไปก็ให้ยุติการไกล่เกลี่ย ผู้ประนีประนอมจะต้องส่งสำนวนเข้าสู่กระบวนการพิจารณาตามปกติต่อไป

และผลการศึกษาข้อมูลปัญหา อุปสรรค ของการใกล้เคียงข้อพิพาทในชั้นศาล ของกลุ่มประชากรด้านวิธีการ/กระบวนการใกล้เคียงข้อพิพาท รายข้อ พบว่า กลุ่มประชากรส่วนใหญ่มีระดับความคิดเห็นในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.33$) โดยมีความคิดเห็นว่าขาดการประชาสัมพันธ์ให้คู่ความได้รับรู้เกี่ยวกับกระบวนการและขั้นตอนในการใกล้เคียงข้อพิพาท มีค่าเฉลี่ย 4.78 รองลงมา การใกล้เคียงข้อพิพาทเป็นช่องทางในการประวิงคดีให้ล่าช้า และทำให้เสียค่าใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้น มีค่าเฉลี่ย 2.50 คู่กรณีทั้งสองฝ่ายมักไม่พึงพอใจที่จะเข้าสู่กระบวนการใกล้เคียงข้อพิพาท มีค่าเฉลี่ย 2.14 การใกล้เคียงข้อพิพาทโดยผู้ประนีประนอมสามารถรักษาความสัมพันธ์อันดีระหว่างคู่ความทั้งสองฝ่าย มีค่าเฉลี่ย 1.61 และกระบวนการใกล้เคียงข้อพิพาทไม่สามารถทำให้เกิดความเป็นกันเอง สะดวก รวดเร็ว มีค่าเฉลี่ย 1.60

ส่วนปัญหา อุปสรรค ของการใกล้เคียงข้อพิพาทในชั้นศาล ของกลุ่มประชากรด้านบุคลากร รายข้อ พบว่า กลุ่มประชากรส่วนใหญ่มีระดับความคิดเห็นในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.49$) โดยมีความคิดเห็นในด้านบุคลากรว่า ผู้ประนีประนอมไม่เคยผ่านการฝึกอบรมเกี่ยวกับ “กระบวนการใกล้เคียงข้อพิพาท” จะไม่ทราบถึงเทคนิคและวิธีการใกล้เคียงซึ่งอาจทำให้การใกล้เคียงข้อพิพาทไม่สำเร็จมีค่าเฉลี่ย 4.64 รองลงมา ผู้ประนีประนอมเป็นผู้ที่ไม่มีประสบการณ์ในเรื่องที่ทำการใกล้เคียง มีค่าเฉลี่ย 2.50 ผู้ประนีประนอมมีประสบการณ์ในการใกล้เคียงข้อพิพาทน้อยสามารถทำให้การใกล้เคียงข้อพิพาทประสบความสำเร็จได้น้อย มีค่าเฉลี่ย 2.14 ผู้ประนีประนอมเป็นผู้ที่มีความรู้ในเรื่องที่ทำการใกล้เคียง มีค่าเฉลี่ย 1.61 และผู้ประนีประนอมมีมนุษยสัมพันธ์ดี มีบทบาทในการใกล้เคียงข้อพิพาทคดีอาญาได้สำเร็จมากขึ้น 1.60

อีกทั้งปัญหา อุปสรรค ของการใกล้เคียงข้อพิพาทในชั้นศาล ของกลุ่มประชากรด้านสถานที่ รายข้อ พบว่า กลุ่มประชากรส่วนใหญ่มีระดับความคิดเห็นในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.31$) โดยมีความคิดเห็นในด้านสถานที่ว่า ในแต่ละศาลมีห้องใกล้เคียงไม่เพียงพอกับปริมาณคดีที่เข้าสู่กระบวนการใกล้เคียงข้อพิพาท มีค่าเฉลี่ย 4.37 รองลงมา สถานที่ใกล้เคียงไม่เป็นสัดส่วน ตั้งอยู่ที่มีคนเดินพลุกพล่าน มีค่าเฉลี่ย 4.27 บรรยากาศหรือสภาพแวดล้อมของห้องที่ทำการใกล้เคียงไม่เอื้ออำนวยในการทำให้การใกล้เคียงข้อพิพาทประสบความสำเร็จ มีค่าเฉลี่ย 4.24 ห้องใกล้เคียงมีลักษณะที่เป็นทางการ ทำให้เกิดความรู้สึกเกรงกลัว มีค่าเฉลี่ย 2.19 และห้องใกล้เคียงมีลักษณะทุกฝ่ายมีที่นั่ง และไม่เป็นลักษณะที่เป็นทางการมากเกินไป มีค่าเฉลี่ย 1.51

จึงสรุปได้ว่ากลุ่มประชากรส่วนใหญ่เห็นด้วยกับปัญหาในการใกล้เคียงข้อพิพาทด้านวิธีการ/กระบวนการใกล้เคียงข้อพิพาท โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.33 อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมา คือ ด้านสถานที่ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.31 อยู่ในระดับปานกลาง และด้านบุคลากร โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.49 อยู่ในระดับปานกลาง

โดยกลุ่มประชากรมีความคิดเห็นว่า การใกล้เคียงข้อพิพาทนั้นมีประโยชน์ในหลายด้าน ทั้งประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย สะดวก รวดเร็ว รักษาสัมพันธภาพระหว่างคู่พิพาท สร้างความพึงพอใจให้แก่คู่พิพาท สร้างความสงบสุขให้แก่ชุมชน และ ลดปริมาณคดีของศาล ดังนั้น ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบถึง การใกล้เคียงข้อพิพาทเป็นอย่างไร ประโยชน์ของการเข้าสู่กระบวนการใกล้เคียงข้อพิพาทมีอะไรบ้าง เพื่อให้ประชาชนที่มีคดีความที่สามารถเข้าสู่กระบวนการใกล้เคียงข้อพิพาทได้ สมควรที่จะเข้าสู่กระบวนการใกล้เคียงข้อพิพาทมากขึ้น

ข้อเสนอแนะจากผู้ศึกษา

จากการศึกษาเรื่อง “ปัญหา อุปสรรคของการใกล้เคียงข้อพิพาทในชั้นศาล ทำให้ทราบถึงปัญหาหลาย ๆ ด้าน และต้องมีการดำเนินการปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้กระบวนการใกล้เคียงข้อพิพาทมีการนำมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดย

1. สำนักงานประจำศาลแต่ละศาลควรมีการทำเอกสารให้ความรู้หรือขั้นตอนของกระบวนการใกล้เคียงข้อพิพาท เพื่อให้ประชาชนที่เข้าสู่กระบวนการใกล้เคียงข้อพิพาททราบถึงกระบวนการ ขั้นตอน ประโยชน์ และการปฏิบัติตนเมื่อเข้าสู่กระบวนการใกล้เคียงข้อพิพาท เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน
2. สำนักสำนักงานประจำศาลแต่ละศาลควรจัดอบรมด้านทักษะ วิธีการ/กระบวนการ และเทคนิคใหม่ ๆ เกี่ยวกับการใกล้เคียงข้อพิพาทให้กับผู้ประนีประนอม เพื่อเป็นการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในการใกล้เคียงข้อพิพาทในคดีอาญามากยิ่งขึ้น
3. สำนักจับข้อพิพาท สำนักงานศาลยุติธรรมควรสนับสนุนในด้านงบประมาณในการจัดสถานที่ที่ใช้ในการใกล้เคียงข้อพิพาท ให้เป็นห้องที่เป็นสัดส่วน มีบรรยากาศที่เหมาะสม มีการบริการเครื่องดื่มด้วยตนเอง เพื่อให้การใกล้เคียงเป็นไปด้วยความราบรื่น
4. สำนักงานประจำศาลแต่ละศาลควรจัดให้มีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการใกล้เคียงข้อพิพาท อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง ให้กับผู้ประนีประนอม เพื่อให้ผู้ประนีประนอมสามารถให้คำปรึกษากับคู่ความเกี่ยวกับข้อกฎหมายได้

5. สำนักงานศาลประจำแต่ละศาลควรสรุปผลงานของผู้ประนีประนอมเมื่อใกล้เกลี้ยคดีไปแล้ว และทุกศาลควรมีแบบสอบถามความคิดเห็นของคู่ความเกี่ยวกับผู้ประนีประนอมเจ้าหน้าที่ศาล สถานที่และอื่น ๆ เพื่อใช้ในการพัฒนาและปรับปรุงการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทต่อไป
6. สำนักงานประจำศาลแต่ละศาลควรจัดบุคลากรให้เพียงพอกับปริมาณคดีที่มีจำนวนมากขึ้นในปัจจุบัน และจัดปริมาณคดีให้เพียงพอกับผู้ประนีประนอม

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาความพึงพอใจของคู่ความที่เข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทต่อบทบาทของผู้ประนีประนอมในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท
2. ควรศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท
3. ควรศึกษาความคิดเห็นของศาลเกี่ยวกับผลสำเร็จในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทของผู้ประนีประนอม

ชื่อแฟ้ม: 12บทที่ 5
ไดเรกทอรี: G:\4สุทิศา
แม่แบบ: C:\Documents and Settings\admin\Application
Data\Microsoft\Templates\Normal.dot
ชื่อเรื่อง: บทที่ 5
เรื่อง:
ผู้เขียน: COMPUTER
คำสำคัญ:
ข้อคิดเห็น:
วันที่สร้าง: 07/05/52 ๐๗/๐๕/๕๒ ๒๐:๔๓ น.
เปลี่ยนหมายเลข: 5
บันทึกครั้งสุดท้ายเมื่อ: 10/06/52 ๑๐/๐๖/๕๒ ๑๘:๓๒ น.
บันทึกครั้งสุดท้ายโดย: vip
เวลาในการแก้ไขทั้งหมด: 8 นาที
พิมพ์ครั้งสุดท้ายเมื่อ: 23/06/52 ๒๓/๐๖/๕๒ ๑๐:๓๕ น.
เป็นงานพิมพ์ที่เสร็จสิ้นขึ้นสุดท้าย
จำนวนหน้า: 5
จำนวนคำ: 1,343 (ประมาณ)
จำนวนอักขระ: 7,658 (ประมาณ)